Binnenkort *Orthetrum brunneum* in Nederland?

Een waarneming van de Zuidelijke oeverlibel op de Mechelse Heide (B.)

Op 2 juli 1994 ving ik een *Orthetrum brunneum* op de Mechelse Heide in Belgisch Limburg, op minder dan 10 km van de Nederlandse Grens. Deze waarneming is erg interessant, omdat deze libel momenteel als uitgestorven wordt beschouwd in Nederland. De enige waarnemingen stammen uit 19de eeuw (Venlo) en het begin van deze eeuw (Kerkrade). De dichtstbijzijnste vliegplaatsen liggen op minstens 60 km afstand van de grens in de lage Ardennen en in Duitsland. (mond. mededeling M. Wasscher).

Het betrof 1 zwervend vrouwtje. Vrijwel alle kenmerken die de odontabel en de belgische libellentabel hanteren kloppen:
- Membranula wit.
- Tussen de aders Rs en Rspl bevinden zich verschillende celverdubbelingen.
- Het pterostigma is roodbruin.
- Afmeting achterlijf: 28 mm.
- Licht voorhoofd.
- Op achterlijf een zeer smalle streep, met op de segmenten 2 puntjes.
- Grote cellen naast het pterostigma.

Het enige kenmerk dat niet klopte was de afmeting van het pterostigma: iets meer dan 3 mm. De belgische libellentabel geeft op dat *O. brunneum* een pterostigma heeft van maximaal 3 mm, terwijl *O. coerulescens* een pterostigma heeft van meer dan 3 mm.
Het aantal aders Ax, dat Geijskes en v. Tol als belangrijk onderscheidend kenmerk gebruikt, heb ik helaas niet bepaald, aangezien ik dit boek niet bij me had.
Mijn fototoestel was ook thuis, helaas.

De libel vloog in de zuidwesthoek van de heide, volgens de Nederlandse inventarisatieatlas in uurhok 59-47, Amersfoort coördinaten 170,9-332,5. De libel vloog boven een goed ontwikkelde Calluna vegetatie, vlak langs het brede zandpad dat de hei van het bos scheidt. het dichtstbijzijnste ven is op minstens 50 meter afstand.

Volgens Geijskes en v. Tol is *O. brunneum* een libel waarvan de larven o.a. leven in kleine, langzaam stromende beken, vaak juist bij de bron. De libel is echter ook bekend van heide- en hoogveenplassen. Een klein plasje schijnt al voldoende te zijn voor de voortplanting. Uit deze gegevens is dus niet af te leiden waar deze libel vandaan kwam, en waar ze naar op weg was. Het zou een beekje kunnen zijn in de omgeving van het heideveld, maar evengoed een ven op het heideveld zelf.

Geijskes en van Tol vermelden ook dat de libel zijn hoofdverspreiding heeft in het Middellandse Zeegebied, via Zuid Europa uitstralend naar Midden Europa. Hoewel het volgens Geijskens en v Tol een weinig expansieve soort is, zou het best kunnen, dat de soort als gevolg van een aantal opeenvolgende warme zomers een geringe uitbreiding naar het noorden vertoont.

De soort zou dit jaar dus wellicht in Nederlands Limburg gevangen kunnen worden. Let dus goed op rare *Orthetrums* in deze streek!

Hans Inberg